

- 1 Mmuso wa sethsaba. Kxôrô ya mošate, Bakxomana. Kxoši le ditaêlo tša yôna. Kxsi o laela dilô tše e lexo mekxwa ya sethsaba xe a ka laêla dilô tše e seng mekxwa ya sethsaba, ka maatla a xaxwê, ke xo ruka sethsaba. Kxoši xe a nyaka taêlo e tswa, o boledisanain le baštapele ba sethsaba, byale lônâ xe ba dunela ke xona taba e tlaxo botšwa batho ka moka. Ka xobane sethsaba xa se na maatla a maxolo a xo lwantša sewe kxoši e se boletšexo, ba banaxo le xk maatla a xo lwantša taêlo e ba se tsebexo ke ba lešika la kxoši le bakxômana le ba bargwê ba lelxotla. Xo na le seena se sengwê ba re, boxoši ke batho, batho xa se dikêto. Dikêto ke mafsika a abapadišaxo ke bana be banenyana, ba êpa sekxudu byale ba thšela mafsike ka xare, byale ba tswara ka le tee ka seatleng,
- 2 byale a le phoša xodimo, seatla sa tsera moleteng xo nthša mafsika, byale a xoma a kaba lešika le se su la wa fase, a xoma a le foša xodimo, a bôetsa mafsika ka moleteng xwa šala ka le tee, a kaba le la le sešu la wa fase, byale-byale xofihlêla a fetsa mafsika a ka moleteng, xe le ka wa fase, o kxwekxwetše ke moka yo mongwê le yôna o dira byale ka yola wa pele, ya di fetsaxo ka moka, ba mološa ka xobane wa kxona. Byale batho xa ba byale ke dikêto, xoba xe o ka ba dira byale ka dikêto ba tlaxa, xe ba tloxa ba le byale, ba tla tloxa le yo mongwê wa lešika la kxoši, byale mowe ba yaxo xo dula ke moka ke yêna moeta-pele, bala ba šalaxo, wa ba kx tswenya le bôna ba kx tloxa, byale wa šala o se na batho, a xa e sa le wena kxoši. Mpotše o sa ya o se ke wa mpotša o tšo boya. Ke xore selô se sengwêle se sengwê, o re o se su wa se dira wa tribiša ba bargwê, ba tla xo ruta maanô. Xe
- 3 taelo ya kxoši e le e etsibyaxo motho a nyatsa, lelxotla le meya molato a lefa, ka dipudi xoba kxomo ka mowe, ba bônaxo. Kxoši e na le bathusi xa ba yona pušong ya xaxwê, ke bo morwa raxwê, ~~Mokaila Mabei Sepalo le Maleopeng, le~~ le bakxomana le lelxotla. A ke re Sekwatapeng, maina a bo morwa raxwê, Mokaila Mabei Sepalo le Maleopeng, lelxotla Masete Mašumu Popela Makôkôrôpô le Raxanya. Ke bôna ~~kaxhâ~~ bathusi ba kxoši. Modiro wa Mašumu, wa hlola kxôrông ya xaxwê, le kxôrông ya mošate le xôna ke moahlodi. Kxôrông ya Mašumu o ahlola le Popela le Mongale byale ka xo rialo ke bakxômana ba kxôrô ya Mašumu. Xe motho a fihla a sa ba tsebe a re, dumedišanang, Popela o tšea maduma a fa Masete, Masete a fa Mašumu, Mašumu a fa Maleopeng, Maleopeng a fa Sepalo,

3 Sepalo a fa Maboi, Maboi a fa Mokaile, byale Mokaile a fihletsa
 4 xa morena. Modiro wa Masumu xe banna ba boletse ditaba ba re,
 re bona morwa mokete molato, yena o bexa ditaba ka ona mokxwa
 ola maduma a sepelaxo ka ona. Mediro ya bona ke xo ahlola melat
 le xo rezisana le kxosi mererong ya yona mabapi le pušu ya x
 sethsaba.

Lekxotla. Lekxotla la baeletsi ba kxosi ke batho ba ke ■■
 setsexo ke ngodile maina a bona ka xodimo. Ke lekxotla ka baka i
 la xore ke baaxi ba naxa, le xona ke ba leloko la ka mosate,
 ka xobane mo ba tswaxo ba tswa nabo, mosipidi a ka ndba wa
 lekxotla fela dilong tse dintsi a na maatla a xo bolela, le
 xona ba mo nthsetsa kxakala xe ba bolela ditaba tsa sethsaba,
 yena o tla tla a di kwa mohlantse ba bitsitse pitsa. Thswene
 tsoxo e tiela xaxabo, xe motho a ile a dira molato wa xabo
 5 motho yowe o leka maatla xore a pholoxe. Bohlatsenyana sebo,
 Hohwane Masumu o ile, a dira botla bo le Maphefo Byane, monna
 wa xaxwe ke Matuputupu. Byale batswadi ba mosadi ba tseba
 boxwera bya moredi wa bona. Ka tsatsi le lengwe, mosadi i
 o ile a ya xaxabo, byale masoxana a lata mosadi, batswadi
 ba mosadi ba robala tuding, Hohwane le Maphefo ba robala
 ka ntlong, byale monna ka moraxo a sala a wele kxwatlang, a fihle
 xa makxolo wa xaxweso, a dula ka mafuri, a kwa lentšu
 la mosadi wa xaxwe, le lentšu la monna. Yaba monna o ema
 ka maoto a ba a re, koko baxa makxolo, ka kowa ntlong xware tuu,
 ba xa makxolo wa xaxwe ba re, morena, a tsena ka lapeng, a
 ba dumedisana, ba butsisana maphelo, ka moraxo, monna ■■■ a re,
 mosadi wa ka eso le mone fa, batswadi ba re, awa eso re mone.
 A re, ke mo kwile a bolela ka mo ntlong, ba re tuu, thsetlo ya
 xa hwa le muludi, yaba monna o bula ntlo, Hohwane a tswa a
 thsaba, a lebala mongatse, monna a sala le mosadi, a butsisana
 mosadi xore, motho yola a thsabaxo mo ke mang, mosadi a re,
 6 nke so ka mone. Monna a homola. E rile xe bo sele monna
 a bona mongatse, a tseya, a butsisana mosadi xore e ka ba
 ke wa mang, xofihlela xe a bolela mongwa ona, a romela sebaka
 xa Masumu, Masumu a dumela molato kantle le tswenyō, a mo
 lifisa ka kxomo. A xoma a bitsa mosadi Masumu a re, byale ke
 nyaka xo xonyala, mosadi a dumela a ya le Masumu xaxabo, a
 dula nae beke, byale ka beke ya babedi yaba monna, o roma
 Sebaka, xore a oreng ka mosadi wa ka, Masumu a re, ke nyaka
 xo mo nyala yaba mosadi o sile banna ba babedi boxadi, byale
 o ema xa sa belaxa. Batswadi ba Hohwane ba re, are morate
 mola e be e le kxarebe xona e be xo lukile byale masoxana,
 a re, a kxomo ya mokxekolo e kxokuluxile ka thabeng, le e le ■■■■
 reng ka yona, ba re, rea ja, a re, xolukile le nna ke
 mokxekolo wa ka. Banna ba sitwa xo mo araba, ba re, fela re ka

695

se ke ra xo fa dikxomo tsa rena. Byale ka xo rialo masoxana a re, ke tla mmêrêkêla, Byane xe a ekwa xore K34/82

7

ditaba di byale, yaba o ya kxorong, kxoro ya bitsa ba xa Masumu, ba fihla ditaba tsa tsena banneng, ba di bolela, byale banna ba re, ba xa Masumu efang Byane dikxomo tsa xaxwê, yêna moetapele wa xa Masumu a re, monna xa dira molato wa setirela yêna ka nosi, yêna a nthêe dikxomo a fe Byane, kantie le rena. Byale mowe Masumu o tlosetse kahlolo e a dulaxo a ahlola batho ba bangwê ka yêna, ya xere, ngwana xa dira molato o direla batswadi, ba laka xo mo hlaloesetsa ditaba tse a kilexo a di ahlola tse diwanaxo lene, empa a se ke a kwisisa, yaba banna ba re, tlenang Masumu ke mong wa kxoro, byale o ruta batho mokxwa wa xo selokê, yaba Masumu o phakisa a bona xore ditaba di tla ema xampe a ya thopeng, ba hotsa ngwana wa bona xore, a re xafe mosadi a bohle monneng wa xaxwê, ba roba ngwana a dumela, ba roma motho banneng xore re paletsewe rea xafa. Ba isa ditaba xo kxosi, byale kxosi ya re, a mo xafe ka dikxomo tse pedi le dipudi tse pedi, ba di nthêa Byane a xapa kxomo le pudi, kxomo le pudi

8

tsa tswalla kxôrô. Byane a tloxa le mosadi wa xaxwê. Ka moraxo xa matsatsi a se makae, Hohwane a nekella a tsea mosadi a thsaba ka yêna a napa a e-ya makxoweng la lehono ba sa ile. Byale kxôrô ya re, ba xa Masumu ba nthêe dikxomo ba fe Byane, ba re, re ka se ke ra kxona, kantie le xo bona ngwana wa rena, ke moka ditaba e sa le di ema ka ona mokxwa oo, xofihlêla le lehono. Byale batho ba re, xe e be e le rena Bafaladi lehomo nka be ba re nthêisitse dikxomo. Motho xa e la seboledi, batho kamoka ba kwana naê. Seboledi xa se rakiisi lehumô xoba xore xosasa o tla nkona tsa xo ja tse byale ka byala xoba wa fumana a hlabile kxomo a xo kona, fêla batho xantsi ba emelana, xe o se na wa xeno ditaba di tla no dula dixo kata, le xe ba re moemedi wa molato ke leleme, fêla mothusi wa leleme o swanetse xo ba xona ka xore, dihlahifi ke tse dintsi, tsewe di ka no lekaxo xo arosâ leleme la xaxo. Motho xe a ka re lelxotla le kwana le taba, ena a se ke a kwana nayo, tsatsi le lengwê le le lengwê a

9 no dira byale, motho wa mohuta owe, o tlošwa lekhotleng ka baka 4
 la xore a ka sinye lekhotla. Byale ka Sepalo Mohlabe, o ile a
 K34/82 tlošwa, ka baka la xo lwanthša lekhotla, meršrong ya lona,
 e le xore ke moratno wa kxoši. Lekhotla le kxobana xa tee ka beke,
 motho yo e seng wa lekhotla xa dumšlšlwa xore, a be xōna lekhotleng.
 Letsatši la kxobakano ya lekhotla, le kxethwa ke lekhotla, le
 moštapele o kxethwa ke lona lekhotla, fšla le yēna xe ba ka bōna
 a sa šome xabotse ba motloša, ba kxetha yo mongwē, yēna a bošla
 ka moraxo. Xe xo na le taba e kxoši e melaetsaxo a nyaka xore
 ba e bolšle ka pela, o tsibisa moratho wa xaxwē, yēna o tla
 tsibisa moštapele. ke yēna a tlaxo tsibisa batho ba lekhotla
 le letsatši lewe ba swanetsexe xo kōpana ka lona. Byale ka lona
 letsatši lewe yo mongwē le yo mongwē o swanetse xo ba xōna, xe
 10 a sa ka a fihla o swanetse xo ba le lebaka le letletsēxo, xe a
 se na lebaka, lekhotla le ya motlema a lefa, sewe a lefaxo ka
 sona xa se sa kxoši ke sa lekhotla. Lekhotla le na le mokōtla
 wa lona, xo sleletsa xe kxoši, e hlaeletswe xo ba fa tsa xo ja,
 bōna ka noši ba se thuse. Mowe lekhotleng lewe kxosi le yena
 o swanetse xo ba xōna, le xe a ka se ke a bolela selš, tsatši
 lexo bitšiwaxo pitšo ya sethšaba ka moka xōna a be xōna, ditaba
 kamoka o di xafetse lekhotla, xe ba butšitše sethšaba se dumelana
 le taba e, ba motšibisa yēna moratho wa kxoši xore ditaba
 di lukile byale yēna, a yo botša kxoši xore ditaba di lukile,
 e le xore sewe se rerilexo ke lekhotla xa xo na motho ya ka se
 phumaxo. Meršrō ewe e reriwaxo, ke ya ka xō ya naxa le melaš
 ya sethšaba le ya dintwa. Xe bana ba yo bolla lekhotla le
 11 ya thōma la rera, xe ba bōna xore ngwaxa ke o mobe, ba tibšla,
 fšla xe ngwana yo mongwē a ka tloxa a ya a bolla seleteng,
 motswadi wa xaxwē o na le molato, onthša kxomo le tšewe a xoba
 a swanetse xo nthša kōmeng, byale ka thššlštš ya xo rwala kōma
 e le xo šeleng, le ya xo boxa kōma mašeleng a mabedi, le sehlahle
 lesome la mašeleng. Le meršrō ya xo thōma xa selemš, xe motho
 a ka thoma xo lema ba xa mošate ba sešo ba thoma ke molato,

motho yowe o swanetse xo lifiswa kxomo le pudi, pudi ke ya
lekxotla kxomo ke ya kxoši. Xo na le mohlare ba re ke ⁵ K34/82
moxamaaka, le ôna xa o remiwe pele lentšu le e tswa ka mosate,
le ôna motho yo a ka o remaxo a tsibiwa ke kxomo le pudi.

Maxamaaka ba lôxa diroto ka ôna, byale kxoši ya thôma ya uhupa,
wa remiwa o sešo wa hupya, xo thulexo phefô, byale ya sinya
mabêlê a batho. Xe phefô e ka thulexa ba leka ka maatla xo
nyakisiša xore a ekaba xo remile mang, moxamaaka. Xe ba bôna ba sa
mône ba hitša pitšo e kxolo, mowe xo ya le basadi le bahlankana,
ba hitsitše ngaka, ba ba tsibiša xore, kxoši e re, le nthšitiša
xo šoma modirô wa ka, phefô e thulexile a ekaba xo remile mang
moxamaaka, xe motho a sa ipolele, xe ngaka e ka motiya o tla
bolaiwa, xe a le xôna, o tla bôna a thakxoxa a e-ya thopeng
(masepeng a dimpya). Motho yowe o lifišwa kxomo tše pedi, le pudi
e ngwê kxomo ke ya ngaka. Morêrô wa basadi le dikxarebe,
mosadi xoba kxarebe xe e nthšitše mpa, o swanetše xo bolela xore
kxoši e rome motho wa yôna xo fôka mowe ba utilexo madi xôna, mofuki
ba mo fa pudi ke moka yaba lolato o fedile, xe a ka se ke

a bolêla, ba ba ba nyakisiša taba ba fumana ke kxomo. Ke xore
xo nthša dimpa xo baka kômêlêlô, ka xobane kxoši e tla leka ka
kamaatla xore ke neša pula ya se ke ya na, ke selô sewe se diraxo
xore ba butšitše basadi. Xe basadi le dikxarebe ba sa rate xo
bolela ba bitša pitšo ya batho kamoka basadi methepa le banna
kantle le masoxana, kxoši e bitšitše sedupa (ngaka). Xe ba
kopane ba re, kxoši e re ke sita ke lefase e ke le nthuše
basadi le methepa xore ke mang ya thšekxilexo, ke moka banna
kamoka ba tloxela basadi ba ya maxaš, Mohumaxadi o šala a
boledišana nabo, xe ba padile xo bolêla, mohumaxadi o ba fa
lebaka la xo ekxopola, a re sepelang maxaš, e re xosasa le tle
le banna ba lena. Xosasa xe ba fihla, mohumaxadi o di
thopa, a re byale ke kxopotše, potšeng nete, nete ya hloawa
xoba xona byale ditaba ba di bexa xo kxoši, kxoši e nthša
diswanêlô tša ngaka xoba ke kxomo, o nthša yôna, byale
ngaka ya thôma mošomo wa yôna.

6
 Xe ngaka e thōma xore, ke ngaka, ba tla bōna e ba dudisa ka meloko
 ya bōna, byale a thōma xo fumisa ba fōma, mafelong ke moka a tiya
 mosadi xoba kxarebe, ka kubu, byale xe a moteile, a thōma xo
 mo hlalofetša le motho yo a monthsitšexo mpa, le mowe ba beileng
 madi xōna, xo fihlela le yēna mong a dumēla. Byale motho yola
 wa xo nthša mpa, o nthša kxomo ya kxafa molato, mong wa mpa
 kxomo tse pedi, kxomo e ngwē ke ya lekxotla, tše pedi ke tša kxosi.
 Byale ba roma banna ba bangwē xo ya xofoka mowē, ba bulukileng
 madi, byale kxosi, o tla neša pula ya na. Ke yōna melaō ya
 ya xo axa lefase.

Bakxomana ba sethšaba ke bo, Jobula Mašumu, Sekxwaru Masete,
 Mašilo Popela, Makwale Saai le Mpuru Lokweng. Jobula Mašumu
 kxōrō ya zabo ke ya xa Mašumu, byale ke mokxomana wa kxōrō ewe,
 15 ba bangwē ba xōna bakxomana ba mowe kxōrōng ya xaxwē, ka kobane
 kxōrō tše dinexo ka fase xaxwē ke tše dintši, o axile
 Mabotana noka moggwana. Sekxwaru Masete, dikxōrō tše dinexo ka
 fase xaxwē ke tšena Lokweng, Makxopa, Nkwane le Sodi, fēla melato
 xa ahlole, xo ahlola Mašumu. Empa yēna o dula Matlapaneng, noka
 o nwa Sedukwi. Mošilō Popela, ke mokxōmana wa kxōrō ya xa
 Popela fēla, o dula felō xo tee le Mašumu, Mabotana, le noka ba
 nwa ka e tee Mongwana. Makwale Saai, ke mokxōmana wa kxōrō
 ya xa Saai, le dikxoro tšena, Maxomane, Mašilu, Jokane, Sebaše le
 Byane, empa yēna o filwe le maatla a xo ahla, xe ditaba di mošitile
 o di isa xo Mašumu. O dula Saleng noka o nwa Mphahlaneng. Mpuru
 Lokweng o beile ke masete ka baka la xore moatšwaxo o tšwa le
 16 kxōrō tše pedi, Makxopa le Maletō. Byale ka baka lewe ba ileng
 ke mokxōmana. O dula Mahlomelong, noka o nwa Mcola. Batho ba na
 ba fumane bokxōmana ka baka la xore, mo ba tšwaxo, ba tšwa ba
 na le dikxōrō tše dingwē, empa ba baxolo e le bōna, byale molaō
 o šita, xo ba nyatša le xe ba sa fiwa maatla a xo ahlola.
 Modirō wa bakxōmana ba sethšaba ke xore, melatonyana e
 menyanyane ba ka no lekisa xo ahlola, fēla xe mothe a xana keletšo
 ya xaxwē, xa a na maatla a xo motlema, o swanetše xo di fitetša
 xa Mašumu. Xe kxosi e nyaka xo bitša pitšoo tsebisa bakxōmana

- 16 Masumu byale, yêna a tsibisa bakxômana ba sethsaba, bôna ke
 bôna ba batlaxo tsibisa sethsaba, xore xe phala e lla ba be ^{K34/82}
 ba tseba xore, elšlang. Ka moka xa bona bakxomana ba na, ba bexa
 xa Masumu, Masumu a di isa mošate, kantle le Masete le Popela,
 bôna o no ahlola melato ya bôna, fêla xe ba na le taba e ba
 17 nyakaxo xo bolšla le kxosi, ba ya mošate ka noši, empa ba tsena
 ka motseta wa mošate. Tlošo ya mokxômana, a ka tloša ke batho
 ba xaxwê, ka mekwaxaxwê medirô, e byale ka xo sekwe sewe
 ba se bolelaxo, xoba sexafi, empa lexa xo le byale, ba swanetše
 xo mohlompha. Mokxômana xa na molaô wa xo nthšisa makxêthô,
 xoba dibexo, motho wa xaxwê, xe a ile a mofa selô, xoba ba mofa
 dilô ka mokwaxaxwê o ba ka kxonaxô, xa xo na molato, molato o ka
 xôna, xe yêna a ka re ba nthše. Makxêthô le dibexo, xo nthšisa
 kxosi fêla, fêla kxosi o botša yêna, xore ke nyaka makxêthô
 le dibexô, kwaba yêna anthšisaxo batho ba xaxwê, byale kxosi o
 tla ya a mofa moputšo wa xaxwê ka noši.

Phedišanô ya dithšaba. Bakxomana ba swanetše xo ba
 le kwanô, le hlomphanô, xe yo mongwê a fumana yo mongwê wa
 molôša, yola le yêna a molôša, ka xo rialo xa ba nyatsane.

- 18 Byale ngwana wa yo mongwê, xe a ka re a na le taba a se ke a
 botša mong wa xaxwê, a ya xo yo mongwê mokxômana, o swanetše
 xo mo xômisetša xo mong wa xaxwê, ka murumiwa, mong wa xaxwê xe
 a rata a ka molifisa ka mokwaxaxwê o a ka kxonaxô, ka baka la xore,
 o nyaka xo ba lwešanya. Sethsaba le sôna, mabapi le dipapatšo
 tša bôna, xa ntši ba rêkêlana ka setswalle, xe o se na metswalle,
 ba ka no rêka, ka baka la xo hloka tšewe wena o naxô natšo.
 Papatšo e ngwê le e ngwê, yo mongwê le yo mongwê, o nyaka xo
 phediša ba leloko la xabo, le yêna mapatši o thôma ka xo k
 bapatšetša ba xabo, pele a tsama a bapatšetša ba bangwê.
 Xe e le ngwaxa wa tlala, xa xo na motho yo a ka xorêkêlaxô
 thšabo ya xaxo kantle le ngwanemo, yêna o tla xo kwêla
 bohloko, a xorêkêla, xore o phakise o bošle xaxo xo phidiša
 bana. Empa moeti yo mongwê le yo mongwê xoba wa xobapatša

K34/82

20

21

koba moeti, o swanetswe xo amoxela ka molaš, fêla o tsibisa
 mokxomana wa xaxo, yêna o tla botša ba baxolo, o se ke wa epêla,
 koba di tla le meso xa di tsibye, se sengwê seema ba re, dina
 madi xa di swarexe. Kamoswana o ka šitwa xo bexa. Mowe setšaba
 ka moka se dumelanexô, xore ke mafulô a dikxomo xa xo na motho
 yo a swanetšexo xo lema, o swanetše xo lema mowe tumêlanô ya tamo
 e naxo xôna. Diloba setšabana se sengwê le se sengwê se no loba
 ka se ba naxo naso, koba pudi, koba nku, a fêla ba baxolo moo
 setšabeng, ba byale ka Mašumu ke kxomo, le xôna e seng mengwaxa
 ka moka, mohlomong a ka nthša seloba xwa fêla mengwaxa e mene.
 Kudu diloba ba nthšetša xe pula e sa ne, ba dirêla xore kxoši
 e nešê pula, le ka kxarebe ba loba, fêla mohla kxoši a yo
 motšea o swanetše xo nyala, byale ka ba bangwê. Matsebe Mohlabê
 ke kxaitšedi ya morena Mohlabê ngwana wa mohumaxadi Mokxadi.
 Ka baka la xore mohumaxadi Marebôle o ile a fa morena Timamoxolo
 Mahlo lenaka la pula, byale ka mono, pula xa ba sa kxona xo e
 neša, byale e neša ke ba xa Makhutšwe le ba xa Mohôfe. Byale ba
 xa Mohlabê ba ile ba loba pula xa Mohôfe ka yêna, awa Mohôfe a
 o ile a neša pula, byale xwa fihla lebaka la xore Mohôfe a nyale,
 a hlaelwa ke dikxomo, a re, awa ba xa makxolo ke tla lefa naka
 la pula ka baka la xore le mphile naka la tlou, ba dumelana,
 byale mohlang ola ba re ba le nyaka a nyaretša hlôxô ya noxa,
 a re awa, lona le xôna, fêla le tawarêlwa ka hlôxô ya motho,
 byale ba šitwa xore, ba ka dira byang ka baka la makxowa, mosadi
 Mohofê o tšere wa moapêla, ba re awa xo lukile, fêla pula re
 ka se sa loba, ra bolêla ka molomo o nešê, awa ba dumelana, byale
 xe ba bôna xore, pula xa e ne ba no bolêla ka molomo pula ya na.
 Xo ba sethô sa setšaba. Xo ba sethô setšabeng, o ka ba šôna
 ka baka la bohlae bya xaxo, wa thšipiwa kudu, le xe ditaba
 di bolelwa wa kwa batho ba re, mo mokete a ahlola molato wa xaxo
 ke monna o ahlola molato xabotse. Empa lexa xo le byale, a ka se
 be sethô sa setšaba ka botlalô, ditaba tše dingwê tša sephiri
 xa a tsene, wa ba mothoka o mothoka. Byale ka Matsikinyane
 Moyêna, ke seboledi, e bile ke ngaka, ke yo mongwê wa lekxotla,
 ka baka la xo bolela xa xaxwê, empa lexa xo le byale leina la
 bothoka xa le motloxêle. Motho yo mongwê le yo mongwê

695
21

9*

K34/82

22

xe a na le molato, o re, xe nka mofumana a le xōna, awa molato
wa ka ke tla tla ba ke ahloletse ke monna, le xe ditaba di wetse
xodimo xaka, o kxona xo hlalošetša motho mabaka, awe le wena ka
ōna o ka se beng le pelašilo. Fēla le kxotleng la ditaba tša
sethšaba xa tsene. Ešita le xe e le ka ngeng ya xo tšeelana, xe
e le wa thšaba se šele, ke wa thšaba se šele, fēla xo tswalana
xōna le tla noba le tswalane, xe ntwā e ka ba xa mokxolo wa xaxo,
o tla šma nabō, le bōna xe o na le molato le yo mongwē ba šma
naxo. Byale ka sethšaba sa xa Mametša ba tšere madi a xa
Mohlabe, Dipone Masumu, ke yēna mohumaxadi setima-mollō kxōrōng
ya xa Mametša . Byale hlomphō yōna e xōna, empa xa re sethō
sa xa Mametša, re no tswalana nabō fēla ka baka la xo ba fa naka
la tlou. Xe o fihlile ba swanetše xo o tswara ka matšoxō a
mabedi, le bōna xe ba fihlile xo byale, kudu-kudu ba leloko la bo
mosadi e seng sethšaba ka moka, bōna e moka ba tswalane; ba
tswalane ka xoba mosadi xe a yo ba le ngwana wa mošemanyana,
o swanetše xo bošla a yo tšea mosadi xa malome axē.

END. 695